

3. Соціальна робота в Україні : навч. посібник / І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С. Я. Харченко та ін. ; за заг. ред. І. Д. Зверевої, Г. М. Лактіонової. – К. : Науковий світ, 2003. – 233 с.

4. Соціальний супровід сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах : [методичний посібник] / І. Д. Зверева та ін. – К. : Держсоцслужба, 2006. – 104 с.

УДК 159.99

Гальцова С. В.

ПРИЙМАЄМО КОМПЕТЕНТНІ РІШЕННЯ

Як зазначається в Концепції розвитку освіти на 2015–2025 роки, в Законі України «Про вищу освіту» учитель нової формації повинен відповідати новим соціальним очікуванням, бути здатним до творчого зростання, сприйняття і впровадження інновацій тощо. Ефективність учителів у реалізації висунутих завдань забезпечується компетентністю у прийнятті педагогічних рішень.

Розвитку різних складових компетентності прийняття педагогічних рішень присвячені роботи С. О. Доценко, С. Ю. Тьоміної, Н. Х. Хубаєвої, В. М. Чернобровкіна та інших. Як складову компетентності вчителя, вчені виокремлюють «психологічну компетентність» (І. А. Колеснікова, Є. І. Рогов) та «професійну компетентність» (Є. Н. Волкова, Є. Ф. Зеєр, В. О. Калінін, С. О. Котова, Н. В. Кузміна, А. К. Маркова, М. В. Чаплак) педагога.

Метою нашого дослідження є аналіз результатів наукових досліджень що до компетентності вчителя у прийнятті педагогічних рішень.

У психологічних та педагогічних джерелах професійне становлення педагога у професійно-особистісному аспекті розглядається як становлення особистісних, особистісно-ділових якостей, професіоналізму та професійних компетентностей. Компетентність – категорія оцінна, вона характеризує людину як суб'єкта діяльності, де розвиток здібностей людини дає можливість виконувати кваліфіковану роботу, приймати відповідальні рішення [3].

Зокрема, психологічна компетентність являє собою сукупність психологічних знань і заснованих на них психологічних умінь, які сприяють успішному вирішенню навчально-виховних задач. Категорія «професійна компетентність» визначається «рівнем власне професійної освіти, досвідом та індивідуальними здібностями людини, її мотивованим прагненням до безперервної самоосвіти й самовдосконалення, творчим і відповідальним ставленням до справи» [2; 5].

За О. В. Кузнецовою, О. І. Мезенцевою, І. В. Орловою справжнім підтвердженням компетенції вчителя служить той факт, що він постійно задає собі питання і приймає якісні рішення на основі аналізу подій, а компетентність у прийнятті рішень, пов'язаних з розв'язанням педагогічних завдань, дослідники виокремлюють в системі професійної компетентності вчителя.

А. К. Маркова визначає професійну компетентність учителя як ступінь володіння засобами діяльності, системою знань, умінь, навичок необхідних для здійснення педагогічної діяльності, як обізнаність учителя про знання, уміння, які є необхідними для втілення цієї праці, володіння психологічними якостями, що є бажаними для її виконання. Ефективність учителів у реалізації висунутих завдань забезпечується компетентністю у прийнятті педагогічних рішень. До змісту компетентності вчителя належить процес та результат праці вчителя, які можуть характеризуватися перетворенням інформації про вихідну ситуацію, що передбачає вирішення конкретного завдання та є формуванням плану, алгоритму, послідовності дій для досягнення певної мети [4]. Такої позиції дотримуються Г. Б. Морозова,

В. М. Чернобровкін та інші, наголошуючи, що саме відмінність образів визначає внутрішній напрям процесу розв'язання задачі та вирішення проблемної ситуації. Мету у такому випадку можна розглядати як бажану майбутню кінцеву ситуацію, а саме проблемне рішення як досягнення бажаного результату з заданими критеріями якості. Ознакою появи проблемної ситуації, згідно з даною теорією, є труднощі в досягненні мети. Проблема педагогічна ситуація визначає комплекс умов, за яких вирішується педагогічна задача. Ці умови можуть як сприяти, так і перешкоджати успішному вирішенню завдання. Проблема є така задача, яка вимагає знаходження способів перетворення, не наданих в умові задачі [8].

І. Д. Бех, О. В. Хрущ-Ріпська, С. В. Яремчук зазначають, що майбутній педагог має вчитися завчасно приділяти увагу складним питанням і не чекати, що хтось звільнить його від їх вирішення. В інших випадках він ризикує тим, що рішення буде йти в розріз із його інтересами [1; 7].

Отже, компетентність вчителя – поняття динамічне, багатогранне й багатоаспектне, його зміст змінюється у відповідності із процесами, що відбуваються в суспільстві й освіті. Його особливості проявляються в умінні приймати певні рішення і нести за них відповідальність. Подальшої розробки, систематизації, аналізу й узагальнення потребують питання визначення змісту, форм, механізмів підготовки компетентного педагога.

Література

1. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку : [навч. посіб.]. / І. Д. Бех. – Київ: Академвидав, 2012. – 256 с. – (Серія «Альма-матер»).
2. Гершунский Б. С. Педагогическая прогностика: Методология, теория, практика / Б. С. Гершунский. – К.: Вища школа, 1986. – 200 с.
3. Иванова С. П. Учитель XXI века: ноопсихологический подход к анализу профессионально-личностной готовности к педагогической деятельности / С. П. Иванова. – Псков: ПГПИ им. С. М. Кирова, 2002. – 228 с.
4. Маркова А. К. Психология профессионализма / А. К. Маркова. – М., 1996. – 278 с.
5. Кондратова Л. В. Сборник педагогических задач : учебн. пособ. для студ. пед. ин-в. / Л. В. Кондратова – М.: Просвещение, 1987. – 144 с.
6. Орлова И. В. Тренинг профессионального самопознания: теория, диагностика и практика педагогической рефлексии / И. В. Орлова – СПб: Речь, 2006. – 128 с.
7. Хрущ-Ріпська О. В. Психологічні засади формування у студентів педвузу готовності до майбутньої професійної діяльності (на матеріалі музвиховання): дис. ... канд. психол. наук: спец. 19.00.07 / Хрущ-Ріпська Олена Василівна. – К., 1998. – 222 с.
8. Чернобровкін В. М. Психологія прийняття рішень у педагогічній діяльності: дис. ... доктора психол. наук : спец. 19.00.07 / Чернобровкін Володимир Миколайович. – К., 2007. – 480 с.

УДК 37.015.3+159.947.5

Галянта Л. В.

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ УЧНІВ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПРОФЕСІЙНИЙ ПОГЛЯД ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА І ВЧИТЕЛЯ

Постановка проблеми. Вивчення мотивації учнів до навчальної діяльності знаходиться на межі виховання і навчання, тому увага психологів та вчителів повинна бути не тільки спрямована на успішне навчання, але і на те, що відбувається в розвитку особистості учня на кожному віковому етапі.